

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу  
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО  
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ  
з дисципліни**

**Зовнішня політика та зовнішньоекономічні  
зв'язки України**  
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**  
галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**  
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**  
освітня програма **«Міжнародний бізнес»**  
вид дисципліни: **за вибором**  
факультет **Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Укладачі:

Доцент кафедри міжнародного бізнесу  
та економічної теорії Дерід І.О.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу  
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

## **ПЛАН-КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ**

### **з дисципліни**

**Зовнішня політика та зовнішньоекономічні зв'язки України**  
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**  
галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**  
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**  
освітня програма **«Міжнародний бізнес»**  
вид дисципліни: **за вибором**  
факультет **Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Укладачі:

Доцент кафедри міжнародного бізнесу

та економічної теорії Дерід І.О.

**Тема 1. Сутність та види зовнішньоекономічних зв'язків. Зовнішня політика, зовнішньоекономічна політика: сутність, типи, принципи та основні напрямки реалізації.**

1. Визначення зовнішньоекономічних зв'язків.
2. Функції, що виконують зовнішньоекономічні зв'язки.
3. Класифікація зовнішньоекономічних зв'язків: зовнішньоторгові, фінансові, виробничі, інвестиційні.
4. Державне регулювання зовнішньоекономічних зв'язків. Державні органи України з регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Законодавство України з регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
5. Зовнішня політика, зовнішньоекономічна політика: сутність, типи, принципи та основні напрямки реалізації.

**1. Визначення зовнішньоекономічних зв'язків.**

Розвиток цивілізації викликає постійне залучення окремих держав у міжнародні господарські зв'язки, що веде до створення єдиної світової економіки. Всі країни світу розвиваються за загальними економічними законами, що обумовлює пріоритет економічного характеру міжнародних відносин.

Структура потреб, що постійно ускладнюється, рідкість і віддаленість ресурсів вимагають все більш ефективних засобів обміну не тільки між регіонами всередині окремої держави, але і між самими державами і світовими регіонами.

Економічний розвиток і приріст населення в різних регіонах світу відбуваються нерівномірно, що також викликає необхідність розширювати міжнародні обміни, які сприяють розвитку нових ринків (товарів, послуг, праці, інформаційних, фінансових і ін), імпорту сировини, технологічного та інформаційного обміну, наукових, науково-технічних, виробничих, культурних та інших зовнішньоекономічних зв'язків.

**СЛ 2** Зовнішньоекономічні зв'язки - це комплексна система різноманітних форм міжнародного співробітництва держав і їх суб'єктів у всіх галузях економіки. Це цілий комплекс різних напрямків, форм, методів і засобів переміщення матеріальних, фінансових і інтелектуальних ресурсів між країнами. Зовнішньоекономічні зв'язки є однією з найбільш складних сфер економіки будь-якої країни.

**Зовнішньоекономічні зв'язки** – це сукупність напрямків, форм, методів, засобів і способів торгово-економічного, науково-технічного співробітництва, а також валютно-фінансових і кредитних відносин між країнами з метою раціонального використання переваг міжнародного поділу праці, можливостей міжнародних економічних відносин для підвищення економічної ефективності господарської, підприємницької діяльності.

У зовнішньоекономічних зв'язках переплітаються воедино економіка і політика, комерція і дипломатія, торгівля і промислове виробництво, наукові дослідження і кредитно-фінансові операції.

В свою чергу – **зовнішньоекономічні відносини** – це відносини економічних суб'єктів даної країни із суб'єктами інших країн.

**Зовнішньоекономічна діяльність** - діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, а також діяльність державних замовників з оборонного замовлення у випадках, визначених законами України, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами

Серед найважливіших форм зовнішньоекономічних зв'язків слід виділити: зовнішню торгівлю; кредитні взаємини; науково-технічне співробітництво із зарубіжними державами; міждержавні зв'язки в сфері послуг; валютно-фінансові операції.

**Сл 3** Зовнішньоекономічні зв'язки є історичною та економічною категорією.

**Як історична категорія** зовнішньоекономічні зв'язки є продуктом цивілізації. Вони виникають з появою держави і розвиваються разом з нею. Особливо потужний поштовх розвитку цих зв'язків дало розкладання феодалізму. Перехід від натурального господарства до товарно-грошових відносин викликав різкий стрибок у розвитку національних ринків окремих держав і в обміні товарами цих національних ринків, що призвело до розширення та поглиблення інтернаціональних зв'язків і міжнародного обміну в економічній сфері державних відносин.

**Як економічна категорія** зовнішньоекономічні зв'язки являють собою систему економічних відносин, що виникають при русі ресурсів всіх видів між державами й економічними суб'єктами різних держав. Ці двосторонні відносини охоплюють усі сфери економічного життя держави і насамперед її виробничу, торговельну, інвестиційну та фінансову діяльність.

Сутність зовнішньоекономічних зв'язків як економічної категорії проявляється в їх функціях.

## **2. Функції, що виконують зовнішньоекономічні зв'язки.**

**Сл 4** Такими функціями є:

### **1) Організація та обслуговування міжнародного обміну природними ресурсами і результатами праці в їх речовій та вартісній формі.**

Зміст *першої функції* полягає в доведенні продуктів, що видобуваються в якості природних ресурсів і продуктів, одержуваних у процесі міжнародного поділу праці, до конкретних споживачів через обмін продуктів і результатів праці в їх речовій та вартісній формі. Організація обміну одночасно передбачає і обслуговування цього обміну.

## **2) Міжнародне визнання споживчої вартості продуктів міжнародного поділу праці.**

В процесі виконання *другої функції* відбувається завершення акту товарно-грошових відносин та закінчення обміну грошей на продукт міжнародного поділу праці, в результаті чого споживча вартість (її практична значущість), що міститься в цьому продукті, отримує міжнародне визнання.

## **3) Організація міжнародного грошового обігу.**

Змістом *третьої функції* є створення за допомогою механізму цих зв'язків умов для безперервного руху грошей у процесі здійснення різноманітних міжнародних розрахунків.

Крім вище зазначених функцій, зовнішньоекономічні зв'язки виконують ще ряд задач.

Одночасно зовнішньоекономічні зв'язки виступають інструментом впливу на економічну систему держави, який здійснюється через механізм зовнішньоекономічної діяльності.

У сучасному світовому господарстві зовнішньоекономічні зв'язки виступають як фактори зростання національного доходу держави, економії господарських витрат і прискорення науково-технічного прогресу.

Здійснення цих зв'язків дозволяє перенести міждержавне співробітництво із звичайного обміну товарами на торгівлю послугами, спільне вирішення техніко-економічних завдань, розвиток наукової і виробничої кооперації та інших форм спільної господарської діяльності, у тому числі створення спільних підприємств.

Через механізм зовнішньоекономічних зв'язків попит на товари та послуги світового ринку переноситься на внутрішній ринок тієї чи іншої держави. Це викликає потребу у розвитку продуктивних сил, що, в свою чергу, сприяє розвитку промисловості, сільського господарства, торгівлі, сфери послуг і фінансових установ.

Серед основних причин, які стимулюють розвиток зовнішньоекономічних зв'язків, слід виділити такі: нерівномірність економічного розвитку різних країн світу; відмінності в сировинних ресурсах; відмінності в людських ресурсах; нерівномірність розміщення фінансових ресурсів; характер політичних відносин; різний рівень науково-технічного розвитку; специфіка географічного положення, природних і кліматичних умов. **Зовнішньоекономічні зв'язки дають змогу вирішити усі ці проблеми і це також є їх функціями.**

**Нерівномірність економічного розвитку різних країн світу.** Кожна держава проводить власну економічну політику, що базується на певному розвитку промисловості, сільського господарства, транспорту, сфери обслуговування та інших галузей економічної системи, спеціалізуючись при цьому в тих сферах економіки, які дають змогу мати значні переваги.

**Відмінності в сировинних ресурсах.** Більшість країн світу, маючи обмежену ресурсну базу і вузький внутрішній ринок, не в змозі виробляти достатньою ефективністю товари, які необхідні для внутрішніх потреб. Для таких країн зовнішньоекономічні зв'язки є способом отримання необхідних товарів. Країни з великим сировинним потенціалом базують свої економічні системи на основі реалізації експорту потенціалу.

**Відмінності в людських ресурсах.** Щорічно в результаті пошуку роботи у світі переміщується більше 25 млн. мільйонів осіб із країн, що мають надлишок трудових ресурсів: Індія, Китай, Бангладеш, Пакистан, Нігерія. Переважно цей потік спрямований у регіони, які потребують додаткового притоку робочої сили: Західна Європа, США, Близький Схід. Цей процес носить об'єктивний характер і сприяє розширенню зовнішньоекономічних зв'язків.

**Нерівномірність розміщення фінансових ресурсів.** Однією із закономірностей розвитку економічних міжнародних відносин є функціонування світового інвестиційного ринку.

**Характер політичних відносин.** Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків стимулює пошук оптимальних форм вирішення суперечностей між країнами. При цьому вони дають змогу погасити політичну конфронтацію, яка, як правило, призводить до негативних наслідків (розрив економічних відносин, економічна і політична блокада, війна і т. п.). Своєю чергою, політична стабільність створює сприятливі умови для розвитку міжнародних економічних відносин.

**Різний рівень науково-технічного розвитку.** За посередництва зовнішньоекономічних зв'язків країни вирішують проблеми не тільки модернізації процесу виробництва, а й завдання диверсифікації товарної номенклатури (асортименту), отримання нових технологій, ноу-хау. Обмін між країнами студентами, науковими співробітниками, спеціалістами дає змогу підтримувати високий інтелектуальний і технологічний рівні в країні, стимулює розвиток наукоємних виробництв, допомагає реалізувати інтелектуальний потенціал країни на світовому ринку.

**Специфіка географічного положення, природних і кліматичних умов.** Реалізація економічного потенціалу країни на світовому ринку можлива не тільки завдяки різному рівню виробничих умов країн, а й завдяки особливостям природно-географічного положення. Завдяки зовнішньоекономічним зв'язкам країни реалізують свій потенціал у туристичному, рекреаційному напрямках, що дає їм змогу отримати значні валютні надходження (Швейцарія, Італія, Єгипет, Франція, Угорщина). Вигідне географічне положення країни дає їй можливість отримувати кошти від транзиту вантажів через її територію (Польща, країни Прибалтики).

**3. Класифікація зовнішньоекономічних зв'язків: зовнішньоторговельні, фінансові, виробничі, інвестиційні.**

Під класифікацією зовнішньоекономічних зв'язків слід розуміти розподіл цих зв'язків на конкретні групи за певними ознаками.

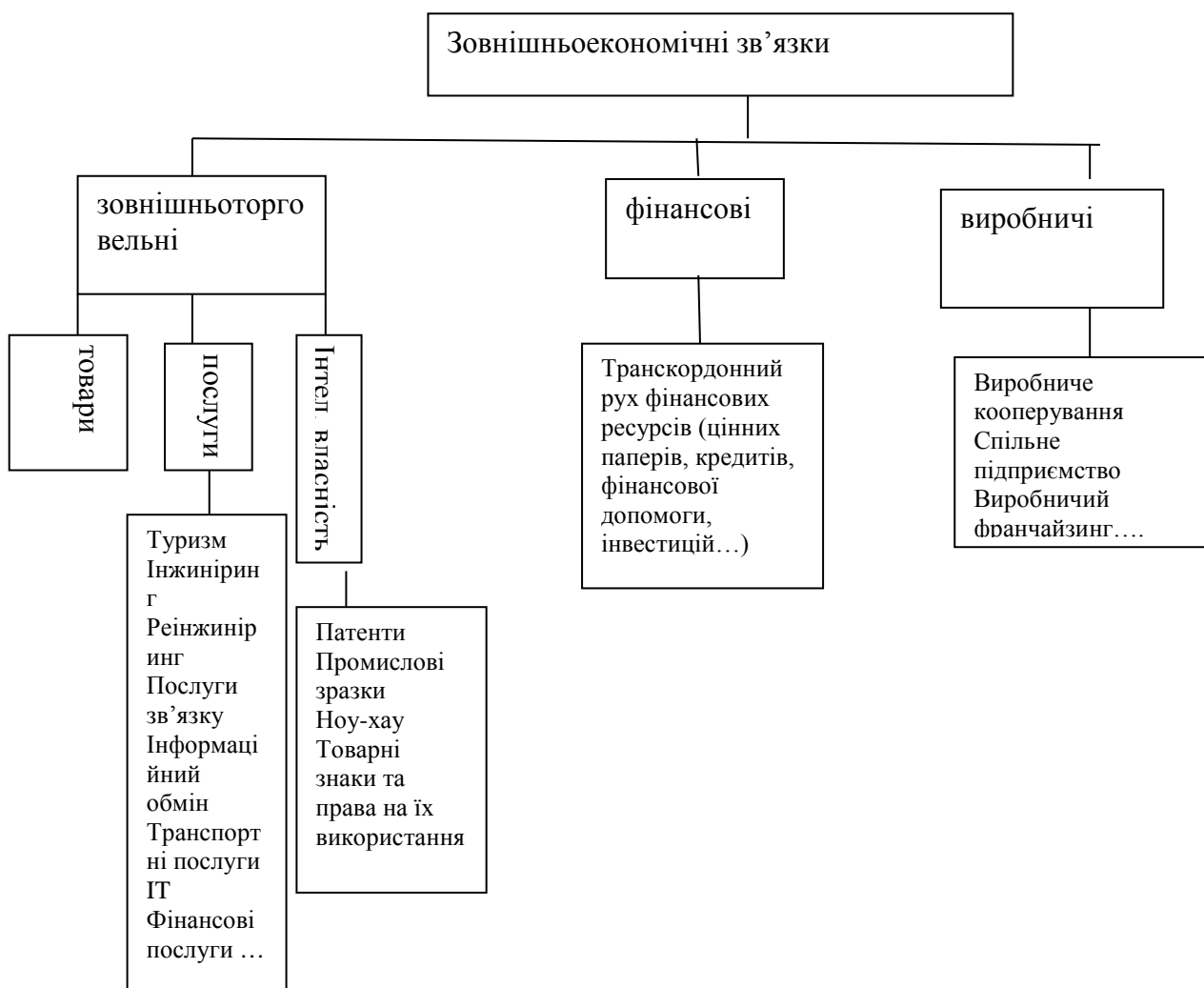
Зазвичай, зовнішньоекономічні зв'язки класифікують на види та форми. *Вид зовнішньоекономічних зв'язків* - це сукупність зв'язків, об'єднана однією



загальною ознакою, наприклад напрямком товарного потоку (експорт, імпорт) чи структурною ознакою (зовнішньоторговельні, фінансові, інвестиційні, виробничі зовнішньоекономічні зв'язки).

*Форма зв'язку* - це спосіб існування даного виду зв'язку, зовнішній прояв (обрис, оформлення) сутності будь-якого конкретного зв'язку.

Наприклад, до форм зовнішньоторговельних зв'язків відносяться зовнішня торгівля товарами, торгівля послугами через туризм, інжиніринг, послуги зв'язку та інше.



**За іншою класифікацією до основних форм зовнішньоекономічних зв'язків відносяться:**

1. **Торговельні відносини.** За допомогою цієї форми здійснюється купівля-продаж товарів широкого вжитку: одягу, взуття, парфумерії,

галантереї, культтоварів, а також продовольчих товарів і сировини. Відбувається також торговий обмін продукцією для промислового споживання: вузли, деталі, запчастини, прокат, підшипники, агрегати і т. Д. Можлива покупка товарів і устаткування для громадського споживання: міський транспорт, обладнання для лікарень, поліклінік, санаторіїв, курортів, ліки, пристрої і обладнання для охорони навколишнього середовища. Здійснюється купівля-продаж продукції інтелектуальної праці: ліцензії та "ноу-хау", інжинірингова продукція.

2. **Спільне підприємство.** **Сл 7-8** Дана форма зовнішньоекономічних зв'язків може бути реалізована в промисловій сфері на заводах, фабриках, підприємствах; в сільському господарстві, науці, освіті, медицині, транспорті, культурі, мистецтві, кредитно-фінансовій сфері. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» зазначає – Спільні підприємства — підприємства, які базуються на спільному капіталі суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, на спільному управлінні та на спільному розподілі результатів та ризиків.

«наші» СП на Заході часто могли б сприйматися просто як підприємства з іноземними інвестиціями.

В принципі, в господарському кодексі України СП окремо не виділяють.

У міжнародній практиці відомі такі головні типи СП, які пов'язані з рухом інвестиційного капіталу:

- акціонерне товариство (підприємство, капітал якого складається з внесків акціонерів; засновники такого товариства емітують акції);
- товариство з обмеженою відповідальністю (об'єднання осіб, які беруть участь у діяльності фірми, причому відповідальність кожного з учасників за

зобов'язаннями цієї фірми обмежується його внеском до статутного фонду підприємства в однаковій для всіх учасників пропорції до суми внеску);

- командитне товариство (різновид господарської організації у сфері виробництва та торгівлі, учасники якої поділяються на таких, що беруть на себе ризик щодо діяльності підприємства усім своїм майном (як правило, йдеться про одного такого учасника) та командитистів або вкладників, які відповідають за зобов'язаннями тільки внесеним ними капіталом та отримують відповідну частку прибутку.

Оскільки СП мають корпоративну природу, то з погляду їх походження можна виділити такі організаційно-інституційні шляхи:

- купівля зарубіжним інвестором частки власності діючого підприємства, пакету його акцій;
- створення заінтересованими сторонами-засновниками нової підприємницької організації;
- виділення частини виробничих потужностей зі складу великого концерну, об'єднання підприємства, а також кардинальна технологічна реконструкція і організаційно-структурна перебудова тих або інших господарських формувань з утворенням нової самостійної підприємницької одиниці за участі різнонаціональних капіталів.

У СП весь ризик розподіляється між його учасниками-засновниками (звичайно, чимале значення має й деталізація відповідних питань у статутних документах такого підприємства). У Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність», як і в багатьох інших нормативних актах, що приймаються в країнах, де регулюються питання спільного підприємництва, а також у спеціальній літературі підкреслюється така специфічна властивість СП, як розділення ризиків. Справді, досить

поширеним правилом є наявність системи гарантій і компенсацій, як правило, їх надає сторона, що приймає капітал, технології, будівельні послуги партнера, тій стороні, що здійснює ту або іншу форму внеску (у вигляді грошових коштів, виробничих потужностей та ін.).

**3. Надання послуг.** Великого поширення в міжнародному бізнесі належить посередницьким, банківським, біржовим послугам, страхуванню, туризму, міжнародним перевезенням вантажів. Швидко зростає обсяг послуг, який надають комп'ютерні мережі, наявні в розвинених країнах світу.

**4. Співпраця, сприяння.** Все більшого поширення у зовнішньоекономічних зв'язках отримують наукове, технічне, економічне співробітництво.

#### **СЛ 9-11**

Така співпраця може реалізуватися шляхом створення міжнародних стратегічних альянсів. Міжнародний стратегічний альянс (МСА) є відносно тривалою по часу міжорганізаційною угодою зі співробітництва, яка передбачає спільне використання ресурсів і / або структур управління двох або більше самостійних організацій, розташованих в двох або більше країнах, для спільного виконання завдань, пов'язаних з корпоративної місією кожної з них.

У широкому сенсі до МСА відносяться функціональні угоди (наприклад, щодо спільних науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, розвитку виробництва, вдосконалення продукції, консорціуми та ін.), угоди про участь в активах як зі створенням нової організації (наприклад, спільні підприємства), так і без утворення нової організації (взаємний обмін акціями, придбання невеликої частки участі). Таким чином, МСА є функціональними структурами, заснованими на формальному або неформальному договорі.

Організації-засновники здійснюють спільне управління і контроль за спільною діяльністю.

Міжнародний стратегічний альянс відрізняє:

- походження партнерів-принаймні, з двох різних країн;
- стратегічна значущість для кожного партнера.

Стратегічні альянси часто можуть виникати у формі об'єднань підприємств.

. Об'єднанням підприємств є господарська організація, утворена у складі двох або більше підприємств з метою координації їх виробничої, наукової та іншої діяльності для вирішення спільних економічних та соціальних завдань.

2. Об'єднання підприємств утворюються підприємствами на добровільних засадах або за рішенням органів, які відповідно до цього Кодексу та інших законів мають право утворювати об'єднання підприємств. В об'єднання підприємств можуть входити підприємства, утворені за законодавством інших держав, а підприємства України можуть входити в об'єднання підприємств, утворені на території інших держав.

3. Об'єднання підприємств утворюються на невизначений строк або як тимчасові об'єднання.

4. Об'єднання підприємств є юридичною особою.

Організаційно-правові форми об'єднань підприємств

1. Господарські об'єднання утворюються як асоціації, корпорації, консорціуми, концерни, інші об'єднання підприємств, передбачені законом.

2. Асоціація - договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися, шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об'єднання учасниками фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб учасників асоціації. У статуті асоціації повинно бути зазначено, що вона є господарською асоціацією. Асоціація не має права втручатися у господарську діяльність підприємств - учасників асоціації. За рішенням учасників асоціація

може бути уповноважена представляти їх інтереси у відносинах з органами влади, іншими підприємствами та організаціями.

3. Корпорацією визнається договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації.

4. Консорціум - тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізації цільових програм, науково-технічних, будівельних проектів тощо). Консорціум використовує кошти, якими його наділяють учасники, централізовані ресурси, виділені на фінансування відповідної програми, а також кошти, що надходять з інших джерел, в порядку, визначеному його статутом. У разі досягнення мети його створення консорціум припиняє свою діяльність.

5. Концерном визнається статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності (володіння часткою статутного капіталу інших компаній) від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності. Учасники концерну наділяють його частиною своїх повноважень, у тому числі правом представляти їх інтереси у відносинах з органами влади, іншими підприємствами та організаціями. Учасники концерну не можуть бути одночасно учасниками іншого концерну.

**5. Валютно-фінансові, кредитні відносини.** До валютно-фінансових відносин можна віднести систему взаємодії курсів валют і позичкових капіталів різних країн при здійсненні зовнішньоторговельних операцій. Важлива роль при цьому належить кредитами, що надаються закордонним партнерам через світовий ринок позичкових капіталів.

**6. Обмін трудовими ресурсами.** Процес інтернаціоналізації виробництва, що активно відбувається в усьому світі, супроводжується інтернаціоналізацією робочої сили. Трудова міграція стала частиною міжнародних економічних відносин. Міграційні потоки спрямовуються з одних регіонів і країн в інші. Породжуючи певні проблеми, трудова міграція

забезпечує безсумнівні переваги країнам, що приймають робочу силу і поставляють її.

Зазначимо, що всі ці класифікації не є однозначними і вичерпними.

#### **4. Державне регулювання зовнішньоекономічних зв'язків. Державні органи України з регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Законодавство України з регулювання зовнішньоекономічної діяльності.**

##### **Сл 12**

**Державне регулювання зовнішньоекономічних зв'язків** – важливий елемент механізму державного регулювання економіки, який здійснюється за допомогою методів тарифного й нетарифного впливу держави на основні форми міжнародних економічних відносин на міжнародну торгівлю, вивезення капіталу, міжнародні кредитні відносини, міжнародні валютні (розрахункові) відносини, міжнародне виробниче та науково-технічне співробітництво, міжнародну міграцію робочої сили.

Державне регулювання зовнішньоекономічних зв'язків – об'єктивне й необхідне в сучасних умовах, оскільки підприємці в галузі зовнішньоекономічної діяльності часто намагаються навмисно знизити офіційні обсяги товарообороту, щоб приховати певну його частину від оподаткування, залишити частину валютного виторгу за кордоном. Це заподіює державі збитків, бо не всі кошти від прибутку надходять до державного бюджету. Держава, таким чином, не може в повному обсязі реалізувати свої економічні функції, свою соціально-економічну політику. В торгівлі України із західними країнами різниця між обсягами, зафіксованими митницею України, й обсягами, зафіксованими західними партнерами, досягала наприкінці 90-х ХХ ст. двократного розміру.

**Сл 13** Державне регулювання зовнішньоекономічних зв'язків спрямоване на:

забезпечення відкритості входження української економіки у світовий економічний простір на основі як традиційних, так і якісно нових форм інтегрування;

подолання дискримінаційної політики в зовнішній торгівлі тих країн, що панують у цій сфері й прагнуть до глобального переділу світових ринків;

на забезпечення вільного переливання капіталів, спільного утворення конкурентоспроможних виробництв та транснаціональних корпорацій;

співробітництво в наукових дослідженнях, особливо в галузях, що потребують численних ресурсів, наприклад у космічній, утворенні міжнародних транспортних та інформаційних систем тощо;

зміни в структурі економіки, використання іноземних кредитів (особливо інвестиційних);

державну підтримку вітчизняних виробників, стимулювання виробництва товарів на зовнішній ринок, захист від іноземних конкурентів, розробку стратегії постачання товарів на світовий ринок, підвищення ефективності зовнішньої торгівлі загалом;

створення умов, що забезпечують надійний валютний та експортно-імпортний контроль;

зниження валютного боргу;

скорочення дефіциту платіжного балансу.

**Сл 14** Розрізняють тарифні й нетарифні методи державного регулювання зовнішньоекономічних зв'язків. Їх застосування визначається економічними й фінансовими умовами, завданнями експортно-імпортової політики.

**Тарифні методи** ґрунтуються на використанні митних тарифів і митних зборів. Митні тарифи – систематизовані за групами товарів мита, що стягуються в країні з імпортованих, експортованих або транзитних товарів та послуг. Звичайно вони встановлюються на національному рівні, але існують єдині тарифи декількох країн у межах митних союзів. Митні тарифи впливають на ціну товарів, тому вони мають бути науково обґрунтовані.



Митні збори стягуються понад митні тарифи. Розрізняють статистичний, санітарний, ліцензійний марочний та інші митні збори.

**Нетарифні методи** державного регулювання зовнішньоекономічних зв'язків:

кількісне обмеження експорту певної сировини через ліцензування та квотування (контингентування), коли ліцензії видають відповідно до встановлених експортно-імпортних квот;

заборонні мита, що захищають вітчизняних виробників від іноземних конкурентів (Заборонний тариф - рівень тарифу, при якому повністю переривається міжнародна торгівля);

**пряме й якісне субсидування експорту**, надання пільг окремим виробникам або регіонам відповідно до їх специфіки або специфіки їхніх товарів. При цьому враховуються потенційні можливості цих виробників чи регіонів та внесок у державну скарбницю;

державне регулювання банківських розрахунків через використання валютного й експортного контролю, заборону незаконного розміщення валютної виручки за кордоном.

Державне регулювання зовнішньоекономічних зв'язків здійснюється на законодавчій основі. Держава повинна привести у відповідність із міжнародними нормами свої внутрішні закони, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність.

**Сл 15** **Нормативно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності здійснюється низкою актів господарського законодавства загальної сфери дії та спеціального законодавства про ЗЕД.**

Спеціальне законодавство про ЗЕД складається з актів законодавства різної юридичної сили, присвячених регулюванню цієї діяльності (в тому числі окремих її аспектів) та окремих норм, що містяться в нормативно-правових актах загальної сфери дії чи присвячених регулюванню інших видів діяльності, що може поєднуватися із зовнішньоекономічною (банківська

діяльність, страхування, спільне інвестування та ін.). **Відтак, систему актів законодавства про ЗЕД можна поділити на загальну частину (включає нормативно-правові акти, що містять загальні положення щодо ЗЕД) та спеціальну частину, до якої входять акти законодавства чи норми, що визначають специфіку здійснення ЗЕД в окремих сферах економіки, на окремих територіях, за участю окремих суб'єктів тощо.**

Враховуючи юридичну силу нормативно-правових актів, система законодавства про ЗЕД може бути представлена таким чином:

#### **Акти вищої юридичної сили:**

**Конституція України** (зокрема, положення щодо визначення виключно законами засад зовнішньоекономічної діяльності; щодо закріплення за Кабінетом Міністрів України такого повноваження, як організація та забезпечення здійснення зовнішньоекономічної діяльності України, митної справи)

**Господарський кодекс України**, який містить Розділ VII "Зовнішньоекономічна діяльність", що складається з двох глав, перша з яких (гл. 37 "Загальні положення") містить 13 статей, які визначають: поняття та принципи зовнішньоекономічної діяльності (ст. 377), коло суб'єктів цієї діяльності (ст. 378), види ЗЕД та зовнішньоекономічних операцій (ст. 379), основні засади державного регулювання ЗЕД (ст. 380), ліцензування та квотування ЗЕД (ст. 381), вимоги до зовнішньоекономічних договорів/контрактів (ст. 382), включаючи їх державну реєстрацію (ст. 383), основні засади/принципи митного регулювання ЗЕД (ст. 384), оподаткування ЗЕД (ст. 385), валютного регулювання (статті 386-387), кредитування ЗЕД (ст. 388), форми державного захисту прав та законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (ст. 389). Гл. 38 "Іноземні інвестиції"

містить основні положення щодо правового режиму такого різновиду зовнішньоекономічної діяльності, як іноземне інвестування (передбачає внесення в об'єкти інвестування на території України інвестицій іноземними інвесторами); (правовий режим іноземного інвестування розглядатиметься в наступній темі).

**Закон України від 16.04.1991 р. "Про зовнішньоекономічну діяльність"** (Закон "Про ЗЕД") - акт малої кодифікації, спеціально присвячений регулюванню зовнішньоекономічної діяльності; складається із 39 статей, в яких містяться положення щодо: визначення термінів (ст. 1), принципів ЗЕД (ст. 2), кола суб'єктів ЗЕД (ст. 3), видів ЗЕД (ст. 4), порядку набуття статусу суб'єкта ЗЕД (ст. 5), щодо сторін, змісту, форми, видів, державної реєстрації зовнішньоекономічних договорів/контрактів (ст. 6), основних засад регулювання ЗЕД, форм участі в цьому держави в особі її органів, напрямів регулювання, в тому числі митного, податкового, валютного тощо (статті 7-23), спеціальних правових режимів ЗЕД (статті 24-25), економічних відносин України з іншими державами та міжнародними організаціями (статті 26-27), захисту інтересів держави та суб'єктів ЗЕД в процесі її здійснення (статті 28-31), відповідальності у сфері ЗЕД (статті 32-37), порядку розгляду спорів у сфері ЗЕД (статті 38-39).

**Закони, що визначають умови дії міжнародних договорів в Україні** ("Про міжнародні договори України") та низка законів про ратифікацію міжнародних договорів за участю України - двосторонніх, багатосторонніх (в тому числі укладених між країнами - учасницями міжнародних організацій економічного спрямування

**Митний кодекс України.**

**Закон України від 24.02.1994 р. "Про міжнародний комерційний арбітраж"** визначає правовий статус цього юрисдикційного органу, що

вирішує спори між українськими та іноземними суб'єктами господарювання за умови наявності відповідної домовленості між ними.

**Закон України від 02.12.1997р. "Про торгово-промислові палати в Україні"** визначає правове становище цих організацій, у тому числі повноваження у сфері зовнішньоекономічної діяльності: здійснювати у передбачених законом випадках декларування зовнішньоторговельних вантажів; проводити на замовлення українських та іноземних підприємців експертизу, контроль якості, кількості, комплектності товарів (у тому числі експортних та імпорتنних) і визначати їх вартість; організовувати міжнародні виставки, національні виставки іноземних держав і окремих іноземних фірм, забезпечувати підготовку і проведення виставок українських товарів в Україні, за її межами та ін.

#### **Укази Президента України.**

**Згідно Закону України від 16.04.1991 р. "Про зовнішньоекономічну діяльність"** найвищим **органом, що здійснює державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, є Верховна Рада України.**

#### **Сл 16** До компетенції Верховної Ради України належать:

- прийняття, зміна та скасування законів, що стосуються зовнішньоекономічної діяльності;
- затвердження головних напрямів зовнішньоекономічної політики України;
- розгляд, затвердження та зміна структури органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- укладання міжнародних договорів України відповідно до законів України про міжнародні договори України та приведення чинного законодавства України у відповідність з правилами, встановленими цими договорами;
- встановлення спеціальних режимів зовнішньоекономічної діяльності на території України;

- затвердження списків товарів, експорт та імпорт яких забороняється;
- прийняття рішень про застосування заходів у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів або економічних угруповань шляхом встановлення повної/часткової заборони (повного/часткового ембарго) на торгівлю, крім випадків, визначених цим Законом; позбавлення режиму найбільшого сприяння або пільгового спеціального режиму.

### **СЛ 17**

#### **Кабінет Міністрів України:**

- вживає заходів до здійснення зовнішньоекономічної політики України відповідно до законів України;
- здійснює координацію діяльності міністерств, інших центральних органів виконавчої влади щодо забезпечення провадження зовнішньоекономічної діяльності; координує роботу торговельних представництв України в іноземних державах; призначає керівників торговельних представництв України в іноземних державах за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері економічного розвитку, погодженим з Міністерством закордонних справ України; погоджує призначення на посади в закордонних дипломатичних установах України працівників центральних органів виконавчої влади, до посадових обов'язків яких належать питання торговельно-економічного та секторального співробітництва. Призначення таких працівників здійснюється за поданням центральних органів виконавчої влади, погодженим з Міністерством закордонних справ України;
- приймає нормативні акти управління з питань зовнішньоекономічної діяльності у випадках, передбачених законами України;
- проводить переговори і укладає міжурядові договори України з питань зовнішньоекономічної діяльності у випадках, передбачених законами України про міжнародні договори України, забезпечує виконання міжнародних договорів України з питань зовнішньоекономічної діяльності всіма державними органами управління, підпорядкованими Кабінету Міністрів України, та залучає до їх виконання інші суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності на договірних засадах;
- відповідно до своєї компетенції, визначеної законами України, вносить на розгляд Верховної Ради України пропозиції про систему міністерств, державних комітетів і відомств - органів оперативного державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, повноваження яких не можуть бути вищими за повноваження Кабінету Міністрів України, які він має згідно з законами України;

- забезпечує складання платіжного балансу, зведеного валютного плану України;
- здійснює заходи щодо забезпечення раціонального використання коштів Державного валютного фонду України;
- забезпечує виконання рішень Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй з питань зовнішньоекономічної діяльності;
- приймає рішення про застосування заходів у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів або економічних угруповань шляхом запровадження режиму ліцензування, або здійснення інших заходів.

### **Національний банк України:**

- здійснює зберігання і використання золотовалютного резерву України та інших державних коштовностей, які забезпечують платоспроможність України;
- представляє інтереси України у відносинах з центральними банками інших держав, міжнародними банками та іншими фінансово-кредитними установами та укладає відповідні міжбанківські угоди;
- регулює курс національної валюти України до грошових одиниць інших держав;
- здійснює облік і розрахунки по наданих і одержаних державних кредитах і позиках, провадить операції з централізованими валютними ресурсами, які виділяються з Державного валютного фонду України у розпорядження Національного банку України;
- **виступає гарантом кредитів, що надаються суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності іноземними банками, фінансовими та іншими міжнародними організаціями під заставу Державного валютного фонду та іншого державного майна України;**

**Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері економічного розвитку:**

- забезпечує проведення єдиної зовнішньоекономічної політики при здійсненні суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності виходу на зовнішній ринок, координацію їх зовнішньоекономічної діяльності, в тому числі відповідно до міжнародних договорів України;

- здійснює контроль за додержанням всіма суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності чинних законів України та умов міжнародних договорів України;

- проводить антидемпінгові, антисубсидійні та спеціальні розслідування у порядку, визначеному законами України;

- виконує інші функції відповідно до законів України і Положення про центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері економічного розвитку.

#### **Органи доходів і зборів:**

- здійснюють митний контроль в Україні згідно з чинними законами України.

#### **Антимонопольний комітет України:**

- здійснює контроль за додержанням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності законодавства про захист економічної конкуренції.

#### **Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі:**

- здійснює оперативне державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні відповідно до законодавства України;

- приймає рішення про порушення і проведення антидемпінгових, антисубсидійних або спеціальних розслідувань та застосування відповідно антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів;

- приймає рішення про застосування заходів у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів або економічних угруповань у межах компетенції, визначеної законами України.

**До органів місцевого управління зовнішньоекономічною діяльністю належать:**

- місцеві Ради народних депутатів України та їх виконавчі і розпорядчі органи;

- територіальні підрозділи (відділення) органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України.

30 березня 2016 р. Кабінетом міністрів України було затверджене

### **Положення про Міністерство закордонних справ України.**

Міністерство закордонних справ України (МЗС) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

МЗС є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері зовнішніх зносин.

2. МЗС у своїй діяльності керується [Конституцією](#) та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

3. Основними завданнями МЗС є:

1) забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері зовнішніх зносин;

2) забезпечення:

захисту національних інтересів України у сфері міжнародних відносин;



дипломатичними засобами і методами захисту суверенітету, міжнародної безпеки, територіальної цілісності та непорушності кордонів України, її політичних, торговельно-економічних, культурних, гуманітарних та інших інтересів;

розвитку зв'язків із закордонними українцями та їх громадськими об'єднаннями, координація заходів, що здійснюються органами виконавчої влади з метою розвитку таких зв'язків;

державних органів інформацією, необхідною для здійснення ефективної зовнішньої та внутрішньої політики України;

3) реалізація зовнішньополітичного курсу України, спрямованого на розвиток політичних, економічних, культурних, гуманітарних, наукових та інших зв'язків з іноземними державами, міжнародними організаціями;

4) координація діяльності державних органів щодо забезпечення реалізації єдиного зовнішньополітичного курсу України;

5) захист прав та інтересів громадян і юридичних осіб України за кордоном;

6) сприяння утвердженню міжнародного авторитету України, піднесенню у світі її іміджу як надійного і передбачуваного партнера;

7) вивчення та проведення аналізу політичної та економічної ситуації, що склалася у світі, зовнішньої та внутрішньої політики іноземних держав, діяльності міжнародних організацій;

8) участь у забезпеченні в межах повноважень, передбачених законом, реалізації державної зовнішньоекономічної політики, політики інтеграції національної економіки до світової економічної системи;

9) участь у формуванні та реалізації державної політики, спрямованої на інтеграцію України в європейський політичний, економічний, безпековий, правовий простір, набуття членства в Європейському Союзі та в Організації [Північноатлантичного договору](#);

10) участь у забезпеченні розвитку міжнародного права;

11) інші завдання відповідно до закону.

## **5. Зовнішня політика, зовнішньоекономічна політика: сутність, типи, принципи та основні напрямки реалізації.**

**Сл 18** В перекладі з грецької «Політика» – це державні та суспільні справи. Політика і влада – найважливіші складові суспільного життя.

Політика виникла водночас із соціальною, етнічною та релігійною диференціацією суспільства. Покликали її до життя ускладнення механізмів матеріального виробництва, культурний прогрес, зростання соціальної мобільності суспільства. Внаслідок цих об'єктивних процесів виокремилися групи людей з підвищеною конфліктністю, непримиренністю. А механізми обміну й розподілу в сфері суспільного виробництва, догмати й ідеали релігійної віри, звичаї, традиції та інші регулятори людських відносин виявилися неспроможними ефективно усувати суперечності, що перманентно виникали в суспільстві. Постає нагальна потреба в соціальній силі, здатній

забезпечити реалізацію особистих, групових, суспільних інтересів, регулювання відносин між людьми для збереження цілісності суспільства. Тому політика заявила про себе як мистецтво суспільного існування, необхідний чинник збереження цілісності диференційованого суспільства.

«Політика» є одним з найбільш неоднозначних термінів. Це виявляється насамперед у повсякденному житті, коли політикою називають будь-яку цілеспрямовану діяльність: мистецтво управління суспільством, громадську активність, сферу задоволення амбіційних і користюлюбних прагнень людей тощо.

**Політика** — одна з найважливіших сфер життєдіяльності суспільства, взаємини різних соціальних груп та індивідів щодо утримання й реалізації влади задля здійснення своїх суспільно значущих інтересів і потреб, вироблення обов'язкових для всього суспільства рішень.

**Влада** – це вольові відносини між людьми, тобто такі відносини, за яких одні люди здатні і мають можливість нав'язувати свою волю іншим.

**“Політична система суспільства”** – центральна категорія політології. Це інтегрована сукупність відносин влади, суб'єктів політики, державних та недержавних соціальних інститутів, покликаних виконувати політичні функції щодо захисту, гармонізації інтересів соціальних угруповань, спільнот, суспільних груп, забезпечувати стабільність і соціальний порядок у життєдіяльності суспільства.

Політика має складну структуру. Найчастіше виокремлюють у ній три головні елементи:

1. Політичні відносини та політична діяльність (відображають стійкий характер взаємодії суспільних груп між собою та з інститутами влади).
2. Політична свідомість (свідчить про принципову залежність політичного життя від свідомого ставлення людей до своїх владно значущих інтересів).

3. Політична організація (характеризує роль інститутів публічної влади як центрів управління й регулювання суспільних процесів). Охоплює такі елементи: сукупність органів законодавчої, виконавчої й судової гілок влади; партійні та громадсько-політичні інститути; групи тиску; громадські організації та рухи тощо.

Функціонування політики розмежовують за різними критеріями:

- за сферами суспільного життя (економічна, соціальна, культурна, національна, військова тощо);
- за орієнтацією (внутрішня, зовнішня);
- за масштабами (міжнародна, світова, локальна, регіональна);
- за носіями й суб'єктами (політика держави, партії, руху, особи);
- за терміном дії, (коротко-, середньо-, довгострокова).

Предметом нашого курсу є зовнішня політика.

**Зовнішня політика** — сукупність відносин держави з іншими державами світу та міжнародними організаціями.

У XVIII–XIX ст. поняття «зовнішня політика» переважно трактували як дипломатичну діяльність держави або мистецтво налагоджувати відносини між державами.

Оскільки зовнішня політика є діяльністю держави, вона не може бути відокремлена від політики внутрішньої, більш того, вона є похідною внутрішньої політики. Варто зазначити, що зовнішня політика може полегшити внутрішньополітичні суперечності, але не в змозі самотійно їх вирішити.

Окремо слід зазначити, що зовнішня політика, незважаючи на те, що традиційно здійснюється в інтересах держави або в національних інтересах, сьогодні вже зовсім не вільна від контролю з боку міжнародних інститутів. Держави зобов'язуються поважати та сумлінно виконувати всі норми міжнародного права при проведенні своєї зовнішньої політики.

**Діяльність держави, спрямована на регулювання економічних відносин з іншими країнами й на забезпечення ефективного**

**використання зовнішнього фактора в національній економіці, являє собою зовнішньоекономічну політику держави.**

**Головним завданням зовнішньоекономічної політики є створення сприятливих умов для розширеного відтворення усередині країни.**

**Сл 19** На зовнішньоекономічну політику практично всіх країн світу впливають такі фактори:

- загострення конкурентної боротьби на світовому ринку;
- дестабілізація валютних курсів;
- зростаюча нерівновага платіжних балансів;
- величезна зовнішня заборгованість країн, що розвиваються;
- економічна й політична нестабільність у країнах Східної Європи і у

країнах колишнього СРСР.

Основні види зовнішньоекономічної політики обумовлені дією зазначених факторів. У зовнішньоекономічній політиці відбувається постійна взаємодія двох процесів: протекціонізму й фрітредерства (лібералізму) (як двох видів зовнішньоекономічної політики).

**Сл 20**

**Протекціонізм** - це політика, що спрямована на захист національної економіки від іноземних товарів шляхом обмеження імпорту.

Інструменти протекціоністської політики поділяють на тарифні й нетарифні.

**Фрітредерство** - це політика вільної торгівлі, політика лібералізації, що з'явилася наприкінці XVII століття як реакція на протекціонізм.

Політику вільної торгівлі проводять країни з високоефективною національною економікою, що дозволяє підприємцям витримувати іноземну конкуренцію.

Найважливішим поняттям, що відображає поточне зовнішньоекономічне положення країни, є платіжний баланс.

Платіжний баланс - це співвідношення суми платежів за кордон і надходження коштів через кордон за певний період.

Платіжний баланс держави відображає певну рівновагу між всіма доходами, які країна одержує від іноземних держав, і всіх платежів, які вона здійснює іноземним державам.

Перевищення надходжень над виплатами становить активне сальдо платіжного балансу, перевищення виплат над доходами - пасивне сальдо.

**Сл 21** 30 липня 2021р. Рада національної безпеки і оборони схвалила **Стратегію зовнішньополітичної діяльності України**, і 26 серпня цей документ було введено в дію відповідним указом Президента <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>. На фоні саміту "Кримської платформи" і святкування 30-річчя незалежності ця подія певною мірою залишилася "поза кадром" і не набула широкого резонансу. Однак, очевидно, що оприлюднення зовнішньополітичної Стратегії держави факт знаковий і безумовно важливий

Можна стверджувати, що Україна вперше отримала цілісний і комплексний план дій на світовій арені. Але, очевидно, що Стратегія виникла не на пустому місці — зокрема, варто згадати про Постанову Верховної Ради "Про основні напрями зовнішньої політики України" від 2 липня 1993р., про ряд інших концептуальних документів з питань зовнішньої політики, про Закон "Про засади внутрішньої і зовнішньої політики" (2010р.) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>, про зміни в Конституції (2019р.), що зафіксували курс України до ЄС і НАТО. Деякі з них — це вже історія, а згаданий Закон є чинним, але, на жаль, безнадійно застарілим.

Отже, нову Стратегію можна розглядати і як певну кодифікацію масиву нормативно-правових актів у сфері зовнішньої політики і як розробку нових підходів і інструментарію з огляду на сучасні геополітичні реалії.

У цьому документі здійснене комплексне нормативно-правове упорядкування засад зовнішньої політики України, класифіковані її національні інтереси і пріоритети на світовій арені. У Стратегії надається аналіз зовнішньополітичного середовища, окреслюються виклики і загрози, визначаються цілі і напрями зовнішньополітичної діяльності України. У

максимально спрощеному вигляді головна теза Стратегії виглядає наступним чином: для досягнення основної мети — безпеки і процвітання України — необхідне відновлення миру і територіальної цілісності, ефективна протидія країні-агресору, набуття повноправного членства в ЄС і НАТО, забезпечення соціально-економічного розвитку тощо.

У Стратегії виокремлюється п'ять країн, відносини з якими мають пріоритетний стратегічний характер — це США, Велика Британія, Канада, Німеччина і Франція. Тобто, як пояснюється в документі, розбудова відносин з цими країнами здійснюється відповідно до пріоритетів зовнішньої політики, відображає особливий характер і рівень співробітництва, ґрунтується на спільних інтересах і ключовими елементами є співробітництво у політичній, безпековій і військовій сферах, зокрема з метою протидії російській агресії. Очевидно, що і в цьому переліку країн, і в змісті партнерства з ними є геополітична логіка і практичний сенс для країни, що потерпає від тривалої гібридної агресії.

Водночас, коло стратегічних партнерів цим не обмежується. Згідно документу стратегічними партнерами України визначаються: Польща, Туреччина, Азербайджан, Грузія, Литва, Румунія, Китай, Бразилія. Також йдеться про глобальне партнерство з Японією і важливість співробітництва з Індією. У свою чергу наголошується на пріоритетності розвитку відносин з країнами-сусідами, зокрема, виведення на стратегічний рівень контактів з Молдовою.

З точки зору національних інтересів, світових реалій і стану двостороннього співробітництва такий вибір загалом є виправданим і прагматичним. Можна сперечатися і доповнювати цей перелік, але слід зрозуміти, що по-перше, стратегічних партнерів не може бути багато, тоді розмивається сенс стратегічного партнерства. По-друге, Україна має обмежені можливості на світовій арені, у т.ч. наявні дипломатичні ресурси. У цьому контексті доречно згадати про нещодавній період "багатовекторності"

на початку 2000-х років, коли, м'яко кажучи, не завжди обґрунтовано визначалися "стратегічними партнерами" понад два десятки країн світу.

**Сл. 22** В узагальненому вигляді можна виокремити кілька ключових положень Стратегії, які складають кістяк зовнішньої політики країни.

По-перше, чітко визначений курс на європейську і євроатлантичну інтеграцію. Це наскрізна тема, що так чи інакше простежується в різних частинах документа і наповнюється конкретним змістом і практичними заходами у відповідних тематичних підрозділах, які містять загалом 33 статті. Тобто йдеться про логічне поєднання стратегічних і тактичних завдань на шляху набуття членства в ЄС і НАТО. Документ утверджує і закріплює як базовий пріоритет прозахідний курс України.

По-друге, ключовою темою Стратегії є російська агресія. Протидія державі-агресору, відновлення територіальної цілісності України визнається найвищим пріоритетом. У документі міститься комплекс заходів з опору експансії РФ. Зокрема йдеться про розширення кола держав, що підтримують Україну, збереження на міжнародному порядку денному питання збройної агресії Кремля, донесення до світової спільноти правди про російські злочини, використання різних міжнародних механізмів протидії агресору, утримання і зміцнення санкційного режиму колективного Заходу, притягнення РФ до міжнародно-правової відповідальності тощо. Водночас, можливо надто обережно в підрозділі про багатостороннє співробітництво "вшита" теза про те, що "на порядку денному залишається звернення України до Організації Об'єднаних Націй про розгортання на тимчасово окупованих територіях міжнародної операції з підтримання миру і безпеки".

Важливим є те, що в Стратегії окреслюються чіткі умови переходу від конфронтації до мирного співіснування з Росією.

По-третє, серед пріоритетів Стратегії визначається економічна складова зовнішньополітичної діяльності. Ідеться про захист і просування інтересів вітчизняних товаровиробників (у т.ч. в рамках багатосторонніх договірних систем і міжнародних проектів), сприяння зміцненню позицій

українських експортерів на зовнішніх ринках, залучення інвестицій в українську економіку і фінансової допомоги для внутрішніх реформ. Важливими напрямками є розширення участі у науково-технічному співробітництві, міжнародній кооперації у високотехнологічних галузях. Водночас посилюється роль нещодавно створеної Ради експортерів та інвесторів при МЗС України як платформи для українського та іноземного бізнесу. Тобто метою економічної дипломатії є забезпечення сприятливих зовнішніх умов для сталого розвитку національної економіки і зростання добробуту громадян України.

Зрозуміло, що цим не вичерпується перелік важливих напрямів зовнішньополітичної діяльності. У Стратегії географія відносин охоплює різні регіони світу — йдеться про розвиток партнерства з країнами Індотихоокеанського регіону, Центральної Азії, Близького Сходу, Африки, Латинської Америки. Окрема тема — багатостороннє співробітництво в рамках міжнародних організації на глобальному і регіональному рівнях. У свою чергу, значна увага приділяється публічній дипломатії, захисту прав українців за кордоном, трудовій міграції тощо.

Загалом Стратегія справляє враження концептуально цілісного і збалансованого документу, який поєднує чітко визначені стратегічні завдання і практичні заходи їх реалізації. Водночас, слід звернути увагу на кілька важливих обставин.

Стратегія не є канонічним текстом. Геополітична турбулентність, швидкість і непередбачуваність подій на світовій арені вимагатиме корекції, внесення нових акцентів і доповнень. Це природний процес. Більше того, в заключних положеннях підкреслюється, що це — "документ середньострокового планування".

Стратегія має переважною мірою рамковий характер і її складовими мають бути чітко визначені, збалансовані і координовані адресні середньострокові плани дій (державні політики) у визначених пріоритетними напрямках зовнішніх зносин. Такі адресні програми дій мають містити



комплексне бачення мети, завдань, алгоритму діяльності з визначенням відповідних механізмів, засобів і ресурсів. Вони повинні охоплювати всі важливі сфери взаємовідносин і слугувати дороговказом для українських акторів на відповідному зовнішньому напрямі.

Необхідною умовою ефективної реалізації Стратегії є зосередження політико-дипломатичних ресурсів на ключових найбільш важливих для країни зовнішніх напрямках, які, образно кажучи, стали би зовнішніми "локомотивами" розвитку країни. Це зовсім не означає, що інші сфери або регіони (на зразок Африки чи Латинської Америки) залишатимуться "поза кадром". Однак, очевидно, що для розвитку партнерства і співробітництва, забезпечення солідарності і підтримки інших країн потрібні не лише спільні декларації і візити на вищому і високому рівнях, а й серйозна фінансово-економічна участь. Сучасний світ достатньо меркантильний. Відтак Україна має діяти на світовій арені прагматично, орієнтуючись на власні ресурси і можливості. (Зрозуміло, що за рівнем політико-дипломатичної присутності і впливу на світовій арені Київ знаходиться в іншій ваговій категорії порівняно з Вашингтоном або Пекіном).

Поява Стратегії актуалізує питання відповідного законодавчого забезпечення зовнішньополітичного курсу в сучасних умовах. Чинний Закон "Про засади внутрішньої і зовнішньої політики", в якому немає жодного слова про російську агресію, не відповідає ні сучасним реаліям, ні актуальним пріоритетам України на світовій арені. Відтак, наступним кроком має бути розробка нового базового закону у сфері зовнішньої політики.

## **Тема 2. Зовнішня політика та зовнішньоторговельні зв'язки України**

1. Пріоритети зовнішньої політики України.
2. Категоріальний апарат зовнішньої торгівлі
3. Членство в СОТ та ЗВТ з ЄС як фактори розвитку зовнішньої торгівлі України

4. Статистичні дані зовнішньої торгівлі України. Аналіз динаміки та проблем зовнішньої торгівлі України.

5. Тарифне та нетарифне регулювання зовнішньої торгівлі в Україні.

### **Тема 3. Місце ЄС в зовнішній політиці України. Торговельно-економічне співробітництво Україна-ЄС.**

1. Місце ЄС в зовнішній політиці України. Допомога ЄС в протидії збройній агресії РФ.

2. Процес імплементації Угоди про асоціацію з ЄС українською стороною.

3. Положення розділу IV "Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею". Угоди про асоціації між Україною та ЄС.

4. Динаміка лібералізації зовнішньої торгівлі між Україною та ЄС відповідно до положень поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі.

5. Структура експорту та імпорту між Україною та ЄС.

### **Тема 4**

#### **Зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні зв'язки України та Польщі**

1. Аудит зовнішньої політики Україна – Польща. Допомога Польщі в протидії збройній агресії РФ.

2. Економічні відносини між Україною та Польщею.

3. Торговля між Україною та Польщею

4. Як експерти оцінювали на 2016 рік питання «Чи зможе торгівля із Польщею замінити торгівлю із Російською федерацією?»

## **Лекція 5 Зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні зв'язки України та Туреччини.**

1. Інтереси України щодо Туреччини та Туреччини щодо України. Роль Туреччини в протидії збройній агресії РФ.
2. «Економізація» двосторонніх відносин.
3. Аналіз торгівлі України та Туреччини.
4. Механізм вдосконалення двосторонніх торговельно-економічних відносин між Україною та Туреччиною.

## **Тема 6. Зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні зв'язки України із Індією та Китаєм.**

1. Огляд ринку Індії.
2. Сучасні українсько-індійські відносини. Ставлення Індії до збройної агресії РФ.
3. Експортно-імпортні відносини України та Індії. Огляд перспективності пріоритетних товарів.
4. Митні тарифи в торгівлі з Індією.
5. Торговля Харківської області із Індією
6. Аудит зовнішньої політики: Україна-Китай. Ставлення Китаю до агресії РФ.
7. Огляд ринку КНР.
8. Торговля України та Китаю

## **Тема 7**

## **Зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні зв'язки України із Білоруссю та Молдовою**

1. Аудит зовнішньої політики Україна – Білорусь. Нові тенденції розвитку зв'язків України та Білорусі. Місце Білорусі в збройній агресії РФ проти України.

2. Аналіз торговельних зв'язків України та Білорусі.

3. Специфіка зовнішньої політики Україна-Молдова. Позиція Молдови щодо збройної агресії РФ.

4. Аналіз торговельних зв'язків України та Молдови.

### **Тема 8. Зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні зв'язки України та США.**

1. Аудит зовнішньої політики Україна – США. Роль США в протидії збройній агресії РФ.

2. Українсько-Американська Рада з торгівлі та інвестицій.

3. Торговельно-економічне співробітництво України та США на сучасному етапі.

### **Тема 9. Транзитний потенціал України на міжнародному ринку.**

1. Поняття транзиту, режиму транзиту, транзитного мита.

3. Транзит газу територією України: проблеми та перспективи.

4. Місце України в проектах міжнародних транспортних коридорів.

### **Тема 10 Туристична політика України. Україна на світовому ринку туристичних послуг.**

1. Державна політика України у сфері туризму.

2. Передумови формування стратегічної пріоритетності сфери туризму в економіці України.

3. Інфраструктура Українського туристичного бізнесу.
4. Позиціонування Семи чудес України на світовому ринку туристичних послуг.
5. Статистика розвитку міжнародного туризму в Україні

### **Тема 11. Прикордонне і транскордонне співробітництво як види зовнішньоекономічних зв'язків України**

1. Закон України «Про транскордонне співробітництво». Сутність поняття Єврорегіон.
2. Єврорегіони України та проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків у них.
3. Про сутність та результати Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки.
4. Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021-2027 роки

### **Тема 12. Зовнішня міграційна політика України. Міжнародна міграція робочої сили як особлива форма зовнішньоекономічних зв'язків України.**

1. Зміст та функції державної міграційної політики України.
2. Сутність міграції, класифікація міжнародної міграції. Зростання міжнародної мобільності населення.
3. Трудова міграція з України.
4. Освітня міграція з України .
- 5 Шукачі притулку з України.
6. Міграція в Україну.
7. Неврегульована міграція.
8. Огляд міграції населення України після нападиння РФ.

## **Тема 13. Україна в системі міжнародних валютно-фінансових відносин.**

### **Частина 1**

1. Регулювання валютного ринку Національним банком України.
2. Зовнішній борг України. Хронологія відносин України з МВФ.
3. Проблеми зовнішнього боргу України.

### **Частина 2**

1. Категоріальний апарат міжнародного інвестиційного процесу та правове регулювання іноземних інвестицій в Україні.
2. Статистичні дані про обсяги іноземних інвестицій в Україну та з України.
3. Оцінка сучасного інвестиційного клімату в Україні.
4. Спеціальні (вільні) економічні зони, території пріоритетного розвитку та індустріальні (промислові) парки як засоби залучення іноземних інвестицій у світі і проблеми України.
5. Іноземні інвестиції та офшорні зони. Проблеми та перспективи України

## **Тема 14. Україна на світовому ринку ІТ- послуг. Україна в міжнародній науково-технічній та виробничій кооперації.**

1. ІТ-індустрія в Україні.
2. Місце ІТ-послуг в українському експорті.
3. Розвиток в Україні міжнародного ІТ-аутсорсингу.
4. Україна в міжнародній науково-технічній та виробничій кооперації.

## **Тема 15. Безпекова політика України. Зовнішньоекономічна безпека України.**

1. Безпекова політика України. Заявка на вступ України в НАТО.
2. Сутність економічної безпеки.

3. Сутність зовнішньоекономічної безпеки.

4. Показники вимірювання зовнішньоекономічної безпеки України

Повні лекції в дистанційному курсі:

<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5141>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу  
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО  
СЕМІНАРСЬКИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ  
з дисципліни**

**Зовнішньоекономічні зв'язки України**  
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

освітня програма **«Міжнародний бізнес»**

вид дисципліни: **за вибором**

факультет **Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Укладачі:

Доцент кафедри міжнародного бізнесу

та економічної теорії Дерід І.О.

Завдання для самостійної роботи для підготовки до семінару 1  
за темами 1-2

1. Прочитати конспекти за темами 1 -2

Всім бути готовими до відповіді та дискусії на такі питання

1. Визначення зовнішньоекономічних зв'язків.
2. Функції, що виконують зовнішньоекономічні зв'язки.
3. Класифікація зовнішньоекономічних зв'язків: зовнішньоторгові, фінансові, виробничі, інвестиційні.
4. Державне регулювання зовнішньоекономічних зв'язків. Державні органи України з регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Законодавство України з регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
5. Зовнішня політика. Зовнішньоекономічна політика: сутність, типи, принципи та основні напрямки реалізації. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України від 2021 р.
6. Категоріальний апарат зовнішньої торгівлі
7. Членство в СОТ та ЗВТ з ЄС як фактори розвитку зовнішньої торгівлі України
8. Статистичні дані зовнішньої торгівлі України. Аналіз динаміки та проблем зовнішньої торгівлі України.
- 9.Тарифне та нетарифне регулювання зовнішньої торгівлі в Україні.

**Обрати одне з запропонували нижче питань, підготувати відповідь письмово у вигляді доповіді із вказанням номерів слайдів + саму презентацію під доповідь надіслати її в Moodle. Виступити із цією**



**відповіддю і презентацією на семінарському занятті, взяти участь в обговоренні з інших питань за темою, відповідати на додаткові питання. Не всі встигнуть, але якщо ви були на семінарі – вас опитували за темою (буде блиц-опитування або онлайн вікорина), то ваша відповідь м мудл буде повноцінно оцінена**

**ДОПОВІДЬ НЕ БІЛЬШЕ 5 хвилин, скорочуйте обробляйте інформацію, не треба все читати зі слайдів – сказали основне – решту всі бачать зі слайду**

1. Державне регулювання зовнішньоекономічних зв'язків. Тарифні й нетарифні методи державного регулювання зовнішньоекономічних зв'язків Конспект + [https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine\\_article/EA011547](https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA011547) + <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/3/18.pdf>
2. Державні органи України з регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Законодавство України з регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Конспект + [http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2\\_2021/8.pdf](http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/8.pdf)
3. Історичний аспект розвитку державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні (стаття 2 з папки матеріали в МУДЛ)
4. Зовнішньоекономічна політика: сутність, типи, принципи та основні напрямки реалізації. <http://www.mirec.ru/upload/ckeditor/files/mirec-2016-4-oleinov.pdf> Використати матеріал ПЕРЕКЛАСТИ ОБОВ'язково
5. Протекціанізм&фрітрейдерство (стаття 3 з папки матеріали в МУДЛ) можна поділити виступ на 2-х
6. Правові засади становлення та розвитку зовнішньої політики незалежної України (1991-2000) Стаття 4 з папки матеріали в МУДЛ
7. Нинішнє місце України в світі в аспекті зовнішньої політики (матеріал 5) ст. 5-6
8. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>
9. Етапи приєднання України до СОТ. Зміна ввідних мит (документ 6 , с. 6-11).

10. Кількісні обмеження торгівлі після вступу в СОТ (документ 6 , с. 12-13)
11. Експортні мита. Субсидії та компенсаційні заходи в промисловості (документ 6 с. 14-17)
12. Антидемпінгові, компенсаційні та захисні заходи . Технічні норми та стандарти, санітарні заходи (документ 6 с. 18-22)
13. Регулювання торгівлі послугами та захист прав інтелектуальної власності (документ 6, с. 22-26)
14. Наслідки членства України в СОТ за 10 років  
<https://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2018/05/16/7081783/>
15. Вступ до СОТ сприяв розвитку національної економіки  
<https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2460676-vstup-do-sot-spriav-rozvitku-nacionalnoi-ekonomiki-mert.html>  
<https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=306813d2-01e0-433e-aceb-0df8c6006032&title=sot>
16. Duty Free: історія та правові основи <https://vokrugsveta.ua/plan/duty-free-istoriya-magazinov-pokorivshih-mir-31-10-2016> ПЕРКЛАСТИ  
[http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine\\_article/BZ009561](http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ009561)
17. Торговля України під час кризи <https://agropolit.com/news/17353-torgivlya-v-umovah-covid-19-ukrayina-zbilshila-eksport-agroproduksiyi-v-aziyu>  
+ <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3315600-ukraina-torgue-z-228-krainami-eksport-zris-na-tretinu.html>  
+ статистика з торгівлі є в папці матеріали до теми
18. Політична замученість с 17- 21 документ Зовнішня політика України 2019 ПРИЗМА з папки в Мудл
19. Стратегічне бачення с 26-30 документ Зовнішня політика України 2019 ПРИЗМА з папки в Мудл
20. Діяльність с. 31-41 документ Зовнішня політика України 2019 ПРИЗМА з папки в Мудл можна поділити на 2-х

21. Політична замученість. Інституційна співпраця с. 16-18 документ  
Зовнішня політика України 2020 ПРИЗМА з папки в Мудл

22. Стратегічне бачення. Діяльність с. 19-25 документ Зовнішня  
політика України 2020 ПРИЗМА з папки в Мудл

Інші завдання до семінарських занять

<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5141>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу  
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

## **ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ**

**з дисципліни**

**Зовнішня політика та зовнішньоекономічні зв'язки України**  
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

освітня програма **«Міжнародний бізнес»**

вид дисципліни: **за вибором**

факультет **Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Укладачі:

Доцент кафедри міжнародного бізнесу  
та економічної теорії Дерід І.О.

### Індивідуальні завдання

**Контрольна робота, на виконання якої передбачено 5 годин із загального обсягу самостійної роботи студента.**

**Контрольна робота, на виконання якої передбачено 5 годин із загального обсягу самостійної роботи студента.**

Приклад завдання:

Проаналізувати зовнішньоекономічні зв'язки України із країною А за такою схемою:

1. Аналіз економіки, ринку, бізнес-середовища країни А
2. Відображення документів, що регулюють відносини між Україною та країною А. На сайті МЗС України <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spivrobitnictvo> обов'язково вказати позицію країни А до військової агресії РФ.
3. Знайти, відобразити та проаналізувати дані про зовнішньоекономічні зв'язки між країною А та Україною.
4. Розкрити проблеми та перспективи зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та країною А.

Самостійний аналіз + публікації

Максимальна оцінка 12 балів.

Максимальний бал можливий лише при успішному захисті роботи

Обсяг роботи 10-20 аркушів. Вимоги до оформлення надаються

**Контрольна робота, на виконання якої передбачено 5 годин із загального обсягу самостійної роботи студента.**

Приклад завдання:

Проаналізувати зовнішньоекономічні зв'язки України із країною А за такою схемою:

1. Аналіз економіки, ринку, бізнес-середовища країни А

[https://www.eulerhermes.com/en\\_global/economic-research/country-reports.html](https://www.eulerhermes.com/en_global/economic-research/country-reports.html) - країнові ризики

Тут інформація огляд ринків іноземних країн і перспектив експорту України <https://export.gov.ua/49-kraini-ta-rinki> **ПОДИВІТЬСЯ, ЩОБ ОБРАТИ СОБІ КРАЇНУ ДЛЯ АНАЛІЗУ**

Зайдіть в країни та ринки  
зайдіть в статті наприклад  
<https://export.gov.ua/85-statti?page=2>  
і так далі користуйтеся цим сайтом

2. Відображення документів, що регулюють політичні та економічні відносини між Україною та країною А.

На сайті МЗС України <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spivrobitnictvo>

Обирайте регіон

1ТД

2ТД...

Там всередині країни і наші з ними відносини

3. Знайти, відобразити та проаналізувати дані про зовнішньоекономічні зв'язки між країною А та Україною.

Брати з МЗС <https://mfa.gov.ua/dvostoronnye-spivrobitnictvo> , <https://export.gov.ua/> , сайту посольства України в цій країні брати двохстороннє співробітництво Набрати так <https://poland.mfa.gov.ua/> або для Китаю <https://china.mfa.gov.ua/> тобто за такою схемою, а спереду країна на англійській ) документа про зовнішню торгівлю в 2021 році Укрстат <http://www.ukrstat.gov.ua/> обираєте зовнішньоекономічні відносини

Там статистика, також там можна обрати публікації – і буде видання по торгівлі України

4. Розкрити проблеми та перспективи зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та країною А.

Самостійний аналіз + публікації

Публікації по країнах є на сайті Слово і діло

Або сайт Українська призма

<http://prismua.org/regions/>

Або просто шукайте статті про відносини України та обраної країни

Всі ці пункти будуть вашим планом (точні їх назви підбираєте самостіно)

Обсяг роботи 10-20 аркушів. ВИМОГИ НИЖЧЕ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

КОНТРОЛЬНА РОБОТА  
з дисципліни  
«ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ  
УКРАЇНИ»  
за темою :  
«ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ  
УКРАЇНИ З \_\_\_\_\_»

Виконано студентом  
групи УМБ-21

---

Перевірив:  
к.е.н., доц., Дерід І.О.

ХАРКІВ -2022

План

За пунктами запропонованими вище - точні назви пунктів плану придумуєте самостійно, але пройтися по тим пунктам, що вище вказані були

**3. ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ**

<p>Мова написання та захисту</p>	<p>Державна</p>
<p>Шрифт</p>	<p>Основний текст: текстовий редактор Word: шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14 pt, вирівнювання по ширині (напівжирний не використовувати, важливі частини можна виділити курсивом).</p> <p>Слова «<b>ВСТУП</b>», «<b>ВИСНОВКИ</b>», «<b>ДОДАТКИ</b>», «<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ</b>», <b>НАЗВИ РОЗДІЛІВ</b>: шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14 pt, використовувати Caps lock (великі букви), стиль напівжирний. Розміщення по центру. Після номера розділу та підрозділу крапку не ставлять. Після назви розділу та підрозділу крапку не ставлять. Кожен розділ, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки починаються з нової сторінки. До наступного тексту 2 пусті рядки, але якщо нижче йде назва підрозділу, <b>то пустих рядків не залишають</b>, а після назви підрозділу залишають до тексту 2 вільні рядки.</p> <p style="text-align: center;"><b>ВСТУП</b> (2 вільні рядки) текст</p> <p style="text-align: center;"><b>РОЗДІЛ 2 РОЗВИТОК ТА СУЧАСНИЙ СТАН МІЖНАРОДНОГО ФРАНЧАЙЗИНГУ У СВІТІ</b> (по центру без крапки, <b>вільного рядка не залишаємо</b>)</p> <p style="text-align: center;"><b>2.1 Світовий досвід розвитку міжнародного франчайзингу та кількісні показники франчайзингу у світі</b> (по ширині з абзацного відступу, без крапки) (2 вільні рядки) текст</p>

***Зверніть увагу: після номера крапка не ставиться, після назви не ставиться!!!***

Назви підрозділів, висновків до розділів: Times New Roman, розмір шрифту – 14 pt, стиль напівжирний. Відстань від тексту попереднього підрозділу 1 вільний рядок, якщо попереду назва розділу – немає вільних рядків. Вирівнювання по ширині із абзацного відступу. Крапка після назви підрозділу не ставиться. Далі текст підрозділу чи висновків до розділу через 2 вільні рядки, з абзацного відступу.

(1 вільний рядок)

**Висновки до розділу 2 (по ширині з абзацного відступу)**

(2 вільні рядки до наступного тексту)

Висновки до розділів розміщуються після кожного розділу роботи.

**Важливо:**

- не допускається наявність у тексті подвійних пробілів;
- перед переліком ставлять двокрапку; якщо подають переліки одного рівня підпорядкованості, то перед кожним із переліків ставлять знак «тире». Якщо у тексті є переліки кількох рівнів, то підпорядкованість позначають малими літерами української абетки, далі – арабськими цифрами, далі – через знаки «тире» (після цифри або літери певної позиції переліку ставлять круглу дужку, текст кожної позиції переліку треба починати з малої літери з абзацного відступу відносно попереднього рівня підпорядкованості.

Приклад:

а) \_\_\_\_\_;



	<p>б) _____;</p> <p>1) _____;</p> <p>2) _____;</p> <p>– _____;</p> <p>– _____;</p> <p>в) _____.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– в усьому тексті роботи використовуються однакові типи лапок «»;</li> <li>– стиль «напівжирний» у тексті застосовується лише при оформленні слів <b>«ВСТУП»</b>, <b>«ВИСНОВКИ»</b>, <b>«ДОДАТКИ»</b>, <b>«СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ»</b>, а також <b>НАЗВ РОЗДІЛІВ</b>, назв підрозділів, <b>висновків до розділів</b>. Для інших цілей він не використовується;</li> <li>– стиль «курсив» у тексті може використовуватись для позначення окремих фрагментів тексту, на які автор хоче звернути увагу, а також для позначення заголовків елементів вступу (<i>«Актуальність дослідження»</i>, <i>«Мета дослідження»</i> тощо);</li> <li>– підкреслення у тексті не використовується.</li> </ul>
Інтервал	1,5 міжрядкового інтервалу.
Поля	Ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.
Абзац	Відступ 1,25 см.
Нумерація розділів	Розділи нумеруються арабськими цифрами – 1, 2 і т. д. Підрозділи нумеруються двома цифрами 1.2 (де 1 – це номер розділу, а 2 – номер підрозділу)
Нумерація сторінок	Нумерація наскрізна, нумеруються всі сторінки кваліфікаційної роботи (разом зі списком використаних джерел та додатками). Першою сторінкою є титульний аркуш, другою та третьою – завдання до дипломної роботи, четвертою

	<p>– зміст роботи і т. д. Хоча титульний аркуш є сторінкою 1, однак номер на титульному аркуші не друкується. Номера сторінок на завданні також не друкуються (завдання роздруковується на обох сторонах аркуша). Нумерація сторінок арабськими цифрами. Розміщення зверху у правому куті.</p>
Таблиці	<p>Таблиці потрібно нумерувати в межах розділу. У цьому разі номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, Таблиця 2.1– Прямі іноземні інвестиції в Україну. Це означає перша таблиця другого розділу.</p> <p>Назва таблиці має відображати її зміст, бути конкретною та стислою. Назву таблиці друкують з великої літери і розміщують над таблицею з абзацного відступу через тире від <u>номера</u>. Слово «Таблиця» і назва таблиці друкуються звичайним шрифтом, розміром 14. Шрифт тексту таблиці 12, а інтервал 1. Перенести частину таблиці на іншу сторінку можна, поставивши надпис «Продовження таблиці 1.4», «Кінець таблиці 1.4». Приклад у додатку Е. Якщо таблиця велика – винесіть її в додаток і тоді нумеруйте так: Таблиця Б.1 (Б – додаток, 1 – номер таблиці в додатку). Відстань між таблицею та текстом має становити 1 вільний рядок.</p> <p>Таблицю подають безпосередньо після тексту, у якому у її згадано вперше, або на наступній сторінці.</p>
Рисунки	<p>Рисунками називають усі ілюстрації, графіки, діаграми тощо. Підпис ставиться під рисунком по центру (шрифт 14, звичайний). Підпис має такий вигляд: Рисунок 1.2 – Назва рисунка, де 1 – номер розділу, 2 – номер рисунка в розділі (приклад у додатку Ж). Якщо рисунок у додатку, то його підписуємо так само, лише нумерація буде мати вигляд</p>

	<p>Рисунок К.1 (рисунок 1 у додатку К). Якщо рисунок взято із джерела, то на нього обов'язкове посилання. На рисунок обов'язкове вказування у тексті, наприклад, «таку залежність продемонстровано на рис. 1.3». Між текстом до та після рисунка залишають по 1 вільному рядку. Рисунки можуть бути як чорно-білими, так і кольоровими (в такому разі ці сторінки роботи мають бути надруковані на кольоровому принтері).</p>
<p>Формули</p>	<p>Формула нумерується та наводиться посередині нового рядка (нумерація – з правого боку в дужках). Номер арабськими цифрами: 2.4 (четверта формула у розділі 2).</p> <p>Приклад</p> $NPV_{in} = -I_{in0} + \sum_{t_{in}=1}^{N_{in}} A_{t_{in}} * \left[ \frac{1}{(1 + i_{in})} \right], \quad (2.4)$ <p>де (без абзацного відступу) <math>-I_{in0}</math> – це стартові інвестиції по проекту інновації (in);</p> <p><math>A_{t_{in}}</math> – очікувані у періоди (місяці, роки життєвого циклу інновації) грошові потоки по інновації;</p> <p><math>i_{in}</math> – індивідуальна ставка дисконту, яка враховує ризики інновації, що впроваджується;</p> <p><math>N_{in}</math> – строк корисного життя інновації.</p> <p>Вище та нижче формули залишають по 1 вільному рядку.</p>

Посилання	<p>Всі дані, взяті від інших авторів, повинні мати посилання на джерела їх отримання. Посилання розміщуються відразу за цитованим текстом у квадратних дужках.</p> <p>Наприклад:</p> <p>[39, с. 159–160], де 39 – це номер джерела у вашому списку літератури, а 159–160 – сторінки.</p> <p>Якщо джерело англomовне, то</p> <p>[5, p. 159–160].</p> <p>Якщо треба послатися відразу на кілька джерел, то</p> <p>[10, с. 159–160; 11, с. 174–175]</p>
Додатки	<p>Додатки позначаються буквами українського алфавіту ( букви Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь пропускають). Слово Додаток і відповідну букву (наприклад, Додаток Г) розміщують з правого боку сторінки, зверху. Нижче по центру – назва додатка (малими буквами з першої великої). Формули, рисунки та таблиці у додатках будуть нумеруватися так: А.1; Б.3.</p> <p>Кожен додаток починають з нової сторінки. Перед додатками на вільному аркуші великими буквами по центру друкують «ДОДАТКИ», а нижче – тему кваліфікаційної роботи.</p>
Примітки	<p>Після назви теми роботи, розділу, підрозділу, додатка, таблиці, рисунка – не ставиться крапка.</p> <p>В тексті не використовують підкреслення.</p> <p>Лапки мають такий вигляд «».</p> <p>Апостроф має такий вигляд ’ (комбінація клавіш – Alt0146).</p> <p>Тире – (комбінація клавіш Alt0150).</p> <p>Додатки повинні мати наскрізну з текстом нумерацію сторінок.</p>

Приклад оформлення списку використаних джерел

<b>Один автор</b>	<p>Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади : монографія. Харків : Право, 2005. 304 с.</p> <p>Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: із змін. та допов. на 12 берез. 2016 р. 12-те вид., допов. і переробл. Київ : Правова єдність, 2016. 810 с.</p>
<b>Два автори</b>	<p>Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України : монографія. Харків : Еспада, 2004. 192 с.</p>
<b>Три автори</b>	<p>Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження : монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 312 с.</p>
<b>Чотири і більше авторів</b>	<p>Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с.</p> <p>Бікулов Д. Т, Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.</p>
<b>Автор(и) та редактор(и)/упорядник(и)</b>	<p>Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України : навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 624 с.</p>
<b>Автори та перекладачі</b>	<p>Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях / вступ. ст. Н. И. Панова; пер. с итал. М. М. Исаев. Киев : Ин Юре, 2014. 240 с. (Памятники правовой мысли).</p>
<b>Без автора</b>	<p>Галузева економічна політика держави : проблеми правового забезпечення : колект. моногр. / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків : Юрайт, 2013. 520 с. (Серія «Наукові праці кафедри господарського права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»; т. 1).</p>
<b>Багатотомні видання</b>	<p>Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.</p>
<b>Автореферати</b>	<p>Кравчук В. М. Припинення корпоративних</p>

<b>дисертацій</b>	правовідносин в господарських товариствах : автореф. дис. д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2010. 36 с.
<b>Дисертації</b>	Костенко В. О. Економіко-правове забезпечення використання та охорони земель : дис. канд. юрид. наук : 12.00.06 / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 183 с.
<b>Патенти</b>	Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G 21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07 ; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.
<b>Розділ книги</b>	Борисова В. И. Право частной собственности в системе социально-экономических прав и свобод граждан и пути его реализации. <i>Харьковская цивилистическая школа: право собственности</i> : монографія / ред. И. В. Спасибо-Фатеева. Харьков : Право, 2012. Разд. 3, гл. 1. С. 87–99.
<b>Тези доповіді</b>	Данильян О. Г., Дьобань О. П. Досвід удосконалення органів державної влади в європейських країнах та можливості його використання в Україні. <i>Проблеми розбудови державності та народовладдя в Україні: матеріали ХХІІ Харків. політолог. читань (м. Харків, 21 трав. 2009 р.)</i> . Харків, 2009. С. 47–49.
<b>Стаття довідкового видання</b> 3	Баулін Ю. В. Обставини, що виключають злочинність діяння. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ : Юрид. думка, 2007. С. 550.
<b>Стаття продовжуваного видання</b> 3	Гетьман А. П., Лозо В. І. Державно-правові проблеми подолання екологічної кризи в епоху глобалізації. <i>Проблеми законності</i> . Харків. 2013. Вип. 123. С. 65–77.
<b>Стаття періодичного видання (журнал, газета)</b> 3	Петришин О., Серьогіна С. Змішана республіканська форма державного правління: питання теорії та практики. <i>Право України</i> . 2009. № 10. С. 57–60. або Петришин О., Серьогіна С. Змішана республіканська форма державного правління: питання теорії та практики // <i>Право України</i> . 2009. № 10. С. 57–60.
<b>Електронні</b>	Гетьман Є. А. Підзаконні нормативно-

<p><b>ресурси</b></p> <p>Примітка: DOI – це постійне місце розміщення (тому дата звернення не потрібна), не у всіх електронних ресурсів є DOI, тоді ставимо URL (він починається <a href="http://">http://</a>) і дату звернення.</p>	<p>правові акти органів виконавчої влади України та іноземних держав: порівняльна характеристика. <i>Теорія і практика правознавства</i>: електрон. наук. фахове вид. 2016. Вип. 1 (9). URL : <a href="http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/66302">http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/66302</a> (дата звернення: 17.06.2016).</p> <p>Colletta L. Political satire and postmodern irony in the age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i>. 2009. Vol. 42, No. 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.</p> <p>Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i>. 2016. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL:<a href="http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf">http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf</a> (Last accessed: 02.11.2017).</p> <p>Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? <i>Екологія життя</i> : веб-сайт. URL: <a href="http://www.eco-live.com.ua">http://www.eco-live.com.ua</a> (дата звернення: 12.10.2017).</p>
<p><b>Законодавчі і нормативні документи</b></p>	<p>Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків : Право, 2016. 82 с.</p> <p>Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. №1700-VII. Дата оновлення: 12.03.2017. URL: <a href="http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page">http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page</a> (дата звернення: 17.03.2017).</p>

## Питання до заліку

1. Визначення зовнішньоекономічних зв'язків.
2. Функції, що виконують зовнішньоекономічні зв'язки.
3. Класифікація зовнішньоекономічних зв'язків: зовнішньоторгові, фінансові, виробничі, інвестиційні.
4. Державне регулювання зовнішньоекономічних зв'язків. Державні органи України з регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Законодавство України з регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
5. Зовнішня політика, зовнішньоекономічна політика: сутність, типи, принципи та основні напрямки реалізації.
6. Пріоритети зовнішньої політики України.
7. Категоріальний апарат зовнішньої торгівлі
8. Членство в СОТ та ЗВТ з ЄС як фактори розвитку зовнішньої торгівлі України
9. Статистичні дані зовнішньої торгівлі України. Аналіз динаміки та проблем зовнішньої торгівлі України.
10. Тарифне та нетарифне регулювання зовнішньої торгівлі в Україні.
11. Місце ЄС в зовнішній політиці України
12. Процес імплементації Угоди про асоціацію з ЄС українською стороною.
13. Положення розділу IV "Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею". Угоди про асоціації між Україною та ЄС.
14. Динаміка лібералізації зовнішньої торгівлі між Україною та ЄС відповідно до положень поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі.
15. Структура експорту та імпорту між Україною та ЄС.
16. Аудит зовнішньої політики Україна – Польща.
17. Економічні відносини між Україною та Польщею.
18. Торгівля між Україною та Польщею



19. Як експерти оцінювали на 2016 рік питання «Чи зможе торгівля із Польщею замінити торгівлю із Російською федерацією?»
20. Інтереси України щодо Туреччини та Туреччини щодо України.
21. «Економізація» двосторонніх відносин Україна-Туреччина
22. Аналіз торгівлі України та Туреччини.
23. Механізм вдосконалення двосторонніх торговельно-економічних відносин між Україною та Туреччиною
24. Огляд ринку Індії.
25. Сучасні українсько-індійські відносини.
26. Експортно-імпортні відносини України та Індії. Огляд перспективності пріоритетних товарів.
27. Митні тарифи в торгівлі з Індією.
28. Торгівля Харківської області із Індією
29. Аудит зовнішньої політики: Україна-Китай.
30. Огляд ринку КНР.
31. Торгівля України та Китаю
32. Аудит зовнішньої політики Україна – Білорусь. Нові тенденції розвитку зв'язків України та Білорусі.
33. Аналіз торговельних зв'язків України та Білорусі.
34. Специфіка зовнішньої політики Україна-Молдова.
35. Аналіз торговельних зв'язків України та Молдови.
36. Аудит зовнішньої політики Україна – США.
37. Українсько-Американська Рада з торгівлі та інвестицій.
38. Торговельно-економічне співробітництво України та США на сучасному етапі.
39. Поняття транзиту, режиму транзиту, транзитного мита.
40. Транзит газу територією України: проблеми та перспективи.
41. Місце України в проектах міжнародних транспортних коридорів.
42. Державна політика України у сфері туризму.

43. Передумови формування стратегічної пріоритетності сфери туризму в економіці України.
44. Інфраструктура Українського туристичного бізнесу.
45. Позичування Семи чудес України на світовому ринку туристичних послуг.
46. Статистика розвитку міжнародного туризму в Україні
47. Закон України «Про транскордонне співробітництво». Сутність поняття Єврорегіон.
48. Єврорегіони України та проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків у них.
49. Про сутність та результати Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки.
50. Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021-2027 роки
51. Зміст та функції державної міграційної політики України.
52. Сутність міграції, класифікація міжнародної міграції. Зростання міжнародної мобільності населення.
53. Трудова міграція з України.
54. Освітня міграція з України .
55. Шукачі притулку з України.
56. Міграція в Україну.
- 57. Неврегульована міграція.**
58. Регулювання валютного ринку Національним банком України.
59. Зовнішній борг України. Хронологія відносин України з МВФ.
60. Проблеми зовнішнього боргу України.
61. Категоріальний апарат міжнародного інвестиційного процесу та правове регулювання іноземних інвестицій в Україні.
62. Статистичні дані про обсяги іноземних інвестицій в Україну та з України.
63. Оцінка сучасного інвестиційного клімату в Україні.

64. Спеціальні (вільні) економічні зони, території пріоритетного розвитку та індустріальні (промислові) парки як засоби залучення іноземних інвестицій у світі і проблеми України.
65. Іноземні інвестиції та офшорні зони. Проблеми та перспективи України
66. ІТ-індустрія в Україні.
67. Місце ІТ-послуг в українському експорті.
68. Розвиток в Україні міжнародного ІТ-аутсорсингу.
69. Україна в міжнародній науково-технічній та виробничій кооперації.
70. Безпекова політика України.
71. Сутність економічної безпеки.
72. Сутність зовнішньоекономічної безпеки.
73. Показники вимірювання зовнішньоекономічної безпеки України

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу  
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ  
СТУДЕНТІВ  
з дисципліни**

**Зовнішньоекономічні зв'язки України**  
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**  
галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**  
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**  
освітня програма **«Міжнародний бізнес»**  
вид дисципліни: **за вибором**  
факультет **Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Укладачі:

Доцент кафедри міжнародного бізнесу  
та економічної теорії Дерід І.О.

## Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи
1	Вивчення конспекту та ознайомлення із рекомендованою літературою за темою 1 та 2. Підготовка доповіді за одним із запропонованих питань. Підготовка до дискусії
2	<p>Вивчення конспекту та ознайомлення із рекомендованою літературою за темою 3 та 4. Підготуватися до доповіді за темою 4.</p> <p>Виконати практичне завдання за темою 3:</p> <p>Ознайомтеся із концепцією визначення походження товару</p> <p>Ознайомтеся із процедурою акредитації (обліку) на митниці</p> <p>Ознайомтеся зі списком документів, необхідних для обліку на митниці.</p> <p>Ознайомтеся із процедурою сертифікації промислової продукції та харчової продукції для експорту в ЄС. URL:</p> <p>Оберіть товар для експорту в ЄС. Запишіть свій вибір. Заповніть сертифікат EUR.1 із цим товаром, оберіть при заповненні країну експорту (такі пункти як рахунок фактура, експортер, імпортер - знайдіть в Інтернеті серед прикладів інвойсів). При заповненні скорисайтеся інструкцією із заповнення</p> <p>Зайти на сайт URL: <a href="http://trade.ec.europa.eu/tradehelp/">http://trade.ec.europa.eu/tradehelp/</a> та вбийте у форму відповідно до сертифікату EUR.1 товар (знайшовши відповідний йому код) та країну експорту, на сайті буде показано інформацію про умови експорту цього товару. Запишіть ці умови.</p> <p>Якщо, обраний вами товар ввозиться в ЄС по квоті . Подивіться стан квоти <a href="http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/vilna-torgivlya/kraini-es--respublika-avstriya--koroliv/tarifni-kvoti">http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/vilna-torgivlya/kraini-es--respublika-avstriya--koroliv/tarifni-kvoti</a> Запишіть це у відповідь</p>
3	Вивчення конспекту та ознайомлення із рекомендованою літературою за темою 5 та 6. Виконати презентацію, що міститиме інформацію за наданим планом.
4	Вивчення конспекту та ознайомлення із рекомендованою літературою за темою 7 та 8. Підготуватися до написання тесту за темою 7. 1. Оберати одне із нижче зазначених питань і підготувати по ньому аналітичну записку у вигляді презентації (до 5 слайдів).
5	Вивчення конспекту та ознайомлення із рекомендованою літературою за темою 9 та 10. Підготуватися до тесту за темою 9. Підготувати доповідь та презентацію за темою 10
6	Вивчення конспекту та ознайомлення із рекомендованою літературою за темою 11 та 12 Підготувати доповідь та презентацію за одним із запропонованих питань
7	Вивчення конспекту та ознайомлення із рекомендованою літературою за темою 13 Бути готовими для обговорення. Обрати одне із запропонованих для більш детального аналізу питань та підготувати за ним презентацію на необхідну кількість слайдів

8	<p>Вивчення конспекту та ознайомлення із рекомендованою літературою за темою 14 та 15</p> <p>Обрати одне із питань, підготувати презентацію, виступити.</p> <p>Окремим документом чи у слайдах зробити розрахунки по зовнішньоекономічній безпеці України</p> <p>Порахуйте такі показники, що характеризують зовнішньоекономічну безпеку України</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. рівень відкритості економіки</li> <li>2. коефіцієнт імпоротної залежності</li> <li>3. коефіцієнт покриття імпорту експортом</li> </ol> <p><a href="http://www.ukrstat.gov.ua/">http://www.ukrstat.gov.ua/</a></p>
9	Виконання контрольної роботи
10	Підготовка до заліку

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ  
ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**  
з дисципліни

**Зовнішньоекономічні зв'язки України**  
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**  
галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**  
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**  
освітня програма **«Міжнародний бізнес»**  
вид дисципліни: **за вибором**  
факультет **Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Укладачі:

Доцент кафедри міжнародного бізнесу

та економічної теорії Дерід І.О.

## ***Критерії оцінки успішності та результатів навчання***

1. Для тем встановлено максимальну кількість балів, що їх можна отримати, виконавши усі запропоновані завдання повно та без помилок. Зазвичай сюди входить відповідь на запитання, винесене на обговорення на семінарське заняття, або виступ з проблематики, винесеної у самостійну роботу студента, а також чіткі короткі відповіді студента на додаткові питання викладача в рамках, винесеної на обговорення теми. Якщо студент плутано та неповно відповідає на основне питання, не відповідає на додаткові питання – його бал знижується. Підвищити його студент може, проявляючи подальшу активність на семінарі, відповідаючи на питання, поставлені іншим студентам, якщо ті не знають відповіді. Ряд тем передбачає поточне тестування, бали за яке в ходять в тематичну оцінку. Ряд тем передбачає виконання письмових завдань в рамках самостійної роботи студента - правильне їх виконання із виконанням вимог до оформлення дає максимальний визначений бал.

2. У курсі дисципліни передбачено 1 контрольну роботу. Контрольна робота виконується вдома має ряд вимог до оформлення, в основі роботи - пошук інформації для повної аргументованої відповіді на поставлене проблемне питання. Виконання всіх вимог і наукова цінність роботи, успішний усний захист дають максимальний бал.

До уваги береться зміст, логіка викладу знайденого матеріалу, кількість та якість використаних джерел, правильність оформлення роботи, висновки автора.

3. Підсумком вивчення дисципліни є складання письмового заліку. Питання, що виносяться на залік надаються студенту заздалегідь.

Максимальний бал - 40 балів

Залік містить як відкриті питання (відповідь на них має бути вашим аналітичним поглядом на поставлене питання - не копіюванням сайту або частини конспекту), так і звичайні тестові питання із варіантами відповіді.